

TARKUS HÜÜAB TÄNAVAIL

Michael Kisskalt, Saksamaa Elstali Teoloogilise Kõrgkooli rektor

Tarkus hüüab tänavail, annab oma häält kuulda turgudel, kisendab lärmakates paikades, kõneleb oma sõnu linnavärvate suus (Õp 1:20–21).

Eelmised kaks ettekannet käsitlesid selle kirjakoha põhjal mõisteid „tarkus“ ja „hüüdma“. (Oma ettekandes samastan Jumala tarkuse evangeeliumiga, mis on ilmutatud Jeesuses Kristuses.)

Räägin paigast, kus Jumala tarkus on hüüdmas – tänavatel, turgudel, lärmakates paikades ja linnavärvate juures. Seega kõlab tarkuse hääl tänavatel – seal, kus kulgeb tegelik elu, kus inimesed kiirustavad või puhkavad, ühesõnaga elavad. Tänav on siin paik, mis sümboliseerib igapäevaelu, elu väljaspool kirikuseinu. Tarkus ei peida ennast, vaid on ühiskonnas kõigile avalik.

See väljendub:

- kristlaste missionaarses kohalolus maailmas;
- Jumala Vaimu missionaarses kohalolus maailmas;
- inimeste konkreetses kontekstis.

Kristlaste missionaarne kohalolu maailmas

Eelkirjeldatud arusaam pole iseenesestmõistetav. Vastuväide toetub arvamusele, et evangeelium kui Jumala tarkus on kohal ja tegutseb üksnes seal, kus inimesed elavad ja kasvavad usus, st eelkõige kristlikus koguduses. Võib ka väita, et üksnes usukogukonnas, kus inimesed kogunevad Kristuse risti alla, võime kohtuda Jeesuse Kristusega, kes on evangeeliumi kehastus. Seal, kantli all, kuulevad kristlased Jumala sõna ja lasevad Jumala Vaimul oma südameis tööd teha. Vaid

õigel viisil esitatud jutlus käsu ja evangeeliumi kohta võimaldab tarkuse hüüdu kuulda. Kuulutus käsust ja evangeeliumist räägib Jumala tahtest, mis on ilmutatud käskudes, aga ka meie võimetusest seda tahet täita ning Jeesuse Kristuse lepitushohvrist, mis on meid lunastanud patust. See sisaldab ka meie vastust usus, mille läbi saame vastu võtta armu ja armastust Jumalalt, kes on meid õigeks mõistnud, nõudmata meilt mistahes vaimulikke või eetilisi pingutusi.

Selline on Jumala tarkuse hääl, mis kõlab Kirikus. Me kuuleme seda pühapäeviti jutlustes ja vaimulikke laule lauldes ning vastame sellele oma palvetega. See on kõik oluline ja tõene, kuid Piibel kinnitab, et Jumala tarkust võime leida ka tänavatel, väljaspool kirikuseinu. Tarkuse hääl võib seal kõlada mitmes mõttes. Esiteks, tarkus hüüab tänavail, sest kristlastena kuulutame igal päeval evangeeliumi – lauldes kristlikke laule ja tehes tänavamisjonit avalikus ruumis.

Me ei kuuluta evangeeliumi üksnes sõnadega, vaid see kostab valjusti ka meie tegude läbi – kui aitame neid, kes elavad puuduses, kes võitlevad oma õiguste eest, vajavad vabadust ja inimväarikust, aga ka siis, kui püüame kaitsta planeedi looduskeskkonda.

Inimesed kuulevad tarkuse häält tänavatel, kui kristlased võtavad vastu väljakutseid ühiskonnas, ei peida end kirikutesse, vaid on igapäevaselt ühiskonnas nähtavalt kohal. Olla tänavatel tähendab tegeleda ühiskonna ja kogu maailma ees olevate jooksvate küsimuste ja väljakutsetega. Väga oluline on silmas pidada just jooksvaid küsimusi, sest kristlaste kohalolu peab olema nähtav konkreetses olukorras kohalikus kontekstis. Enne edasisi selgitusi tahaksin rõhutada, et Jumala tarkus on tänavatel juba enne meie saabumist.

Jumala Vaimu missionaarne kohalolu maailmas

Selle maailma tänavad on rahvarohked ja lärmakad. Seal leidub nii häid kui halbu inimesi, aga sealt ei puudu ka Jumala kohalolu. Looja on andnud elu kõigile olenditele. Oma hinguse (*hbr ruah*) kaudu on ta kohal oma loomingus. Kui tänavad on täis Jumala loodud ja elavaks tehtud inimesi, siis sel viisil on Jumala ligiolu kandunud üle kogu maailma. Alati, kui kusagil lõpeb konflikt ja sõlmitakse rahu, tajume Jumala Vaimu mõju väljaspool Kirikut. Kui tunneme lepituse tuuli puhumas, kui väljapääsmatus olukorras inimene leiab lootust, kui autojuht on võimeline pidurdama ja nii teele jooksnud last säästma, kui jääme raskes õnnetuses imekombel terveks, kui inimesed võtavad midagi ette, et kaitsta loodust ja kliimat – siis mõistame, et Jumala Vaim on selles maailmas kohal.

Kui kristlased lähevad kiriku-seinte vahelt välja, et elada igapäeva elu või teha misjonitööd, peaksid nad arvestama sellega, et Jumal on juba kohal seal, kuhu nad suunduvad. Meie Jumal on alati meist ees.

Paraku leidub tänavatel ehk maailmas ka kannatusi, ebaõiglust, vägivalda, looduse hävitamist, isekust ja palju muid hävingut toovaid nähtusi, mis on kõik patu tulemus. Ometi ei peaks me arvama, et kõik need hirmsad asjad on kurjuse vägede paratamatu tulemus. Mingil viisil on Jumal kohal ka kõige pimedamal hetkel ja kõige hullemas olukorras. Kristlastena usume, et kui Jeesus Kristus kannatas ja suri ristil, kandis ta ühtlasi kõigi inimeste patud ja haigused. Teiste sõnadega, Jumal samastus Jeesuse surmas inimkonna kõige sügavama langusega.

Jesaja 53:4 öeldakse, et ta *võttis enese peale meie haigused ja kandis meie valusid. Sama peatüki 5. salmis* öeldakse, et *teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu. Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud.*

1. Peetruse 3:18–20 kinnitab, et Jeesus otsis omi ka surmavallast. Mina järeldan sellest, et ka kõige pimedamal tunnil, mil selle maailma tänavatel valitseb patt ja kannatus, on Jeesus Kristus kohal viisil, mida me ei suuda lõpuni mõista.

Tänavatel misjonitööd alustades on oluline meeles pidada, et Jumal on juba enne meid kohal! Me peaksime tajuma tema ligiolu. Jumal ei tegutse maailmas üksnes meie kaudu. Ta teeb Issandana misjonitööd ka kõige raskematel aegadel. Selle maailma tänavatel tuleb ette väga erinevaid olukordi, millest puüan veidi rääkida.

Inimelude konkreetne kontekst

Selle maailma tänavatel on kohal Jumala Vaim ja kristlik misjon. Ringi reisides võime märgata, kuivõrd erinevad on linnatänavad. Leidub avaraid peatänavaid ja kitsaid kujasid, põiktänavaid, kiirteid, ostutänavaid ja jalakäijate alasid. Lisaks kaunitele puisteedele võib kohata ka inetute betoonehitistega ääristatud teid. Enamik tänavaid on rohkem või vähem elava liikluse ja müraga. Ma ei hakka siin tänavate liike metafoorselt tõlgendama, kuid oluline on mõista nendel tänavatel toimuvate sündmuste mitmekesisust. Vahel hüüab seal Jumala tarkus ka kristlaste tunnistuse kaudu.

Me peaksime mõistma, kus on konkreetne paik kristliku tunnistuse andmiseks. Saksamaal on tuntud nn transformatsiooni teoloogia (*Theology of Transformation*). See on oma olemuselt misjoniteoloogia, mis on seotud nn uute väljendusvahendite liikumisega (*FreshX-Movement*). See teoloogia näeb misjoni eesmärgina inimeste ja maailma transformatsiooni ehk muutumist jumalanäoliseks. Kuigi oleme selle omaduse kaotanud, on see endiselt meie silme ees kui Jumala eshatoloogiline töotus. Jumal ise on selle transformatsiooni teostaja, meie järgime tema missionaarset eeskujut, mida kirjeldab Pühakiri. Eelkõige avastame oma misjoni evangeelses kuulutuses: me tunnistame, jutlustame ja kutsume inimesi usule. Teiseks teeme diakooniatööd, mis väljendab meie sotsiaalset vastutust abivajajate ees. Kolmandaks on meie misjon prohvetlik, mis kasutab ka poliitilist jõudu, et luua õiglasem ühiskond ja kaitsta looduskeskkonda.

Selliselt määratletud misjoni rakendamine võib olla kohalikule kogudusele üle jõu käiv ülesanne. Seepärast peab misjon algama keskkonna analüüsiga. Et mõista koguduse konkreetset missionaarset ülesannet, peame

välja selgitama keskkonnas valitsevad vajadused ja väljakutsed. Keskkonda võib näha kitsalt kohalike oludena või palju laiemas mõttes – linna, regiooni, riigi või koguni maailma teatud piirkondade tähenduses, millega Kirik on seotud.

Millised võivad olla need väljakutsed ja milline on meie ülesanne nende valguses? Kohaliku koguduse kontekstis võib see tähendada, et linnatänavail ringi liikudes oleme ümbritseva suhtes tähelepanelikud ja palvetame, et kuuleksime Jumala tarkuse häält. Kus on seda võimalik kuulda, kus mitte?

Mida püüab Jumala tarkus
meile tänavatel hüüda? Kui
keskkond on räpane, siis ehk
kutsub see hääl meid üles
hoolitsema looduse ja kaasko-
danike eest? Ehk tuleks
koguduse eestvedamisel
korraldada avalikus ruumis
koristuspäev?

Kui näeme vaesuses elavaid inimesi, millist liiki vaesusega on tegemist ja kuidas abivajajaid aidata? Ehk oleme olnud tunnistajaiks meist erineva kultuurilise ja religioosse taustaga töötute noorte vägivaldsele käitumisele? Lahenduse leidmiseks võiks ümarlauale kutsuda kohalikud poliitikud, usulised ja kultuurilised autoriteedid, et arutada piirkonna probleeme ning püüda neid üheskoos lahendada. Just tänavatel kõlab tarkuse hääl ja õndsad on need, kellest saavad tarkuse kõrvad, suu, käed ja jalad.

Lõpetuseks, eriti oluline on vaadeldud kirjakohas (Õp 1:20–21) viide sellele, et tarkus peab lausa kisendama, et teda tänavate lärmis tähele pandaks. Müra ei kavatse tarkuse kohaloleku tõttu peatuda ja tänavad ei pruugi tarkuse tulekut oodata. Tegemist on vaimuliku võitlusega, mille abil leiab tarkus tee tänavatele ning inimeste kõrvadesse ja südamesse. See maailm ja meie kohalikud tänavad, kuhu oleme läkitatud, on täis kiirustamist. Siin valitsevad teised prioriteedid, mis näivad olevat palju tähtsamad. See ei peaks meid üllatama, sest tõsiasi on, et meie tunnistust ei

oodata. Vaatamata sellele peavad tänavad kuulma tarkuse häält, mis toob loodetavasti elumuutuse. Kui seda ei juhtu, on karta, et lärmakate tänavate tulevik saab olema tume ja lootusetu. Kui igaüks hoolib vaid omakasust ökoloogia valdkonnas, võib meie planeet muutuda eluks kõlbmatuks, vaid kõige tugevamad ja paremate relvadega inimesed jäävad siin ellu.

Tarkus peab olema julge ja
vapper ega tohi loobuda
vajadusel kisendamisest,
jõudmaks inimesteni Jumala
evangeeliumiga.

Kristlased teavad, millise tuleviku on Jumal meile valmis pannud. See töötus annab meile Jeesuse Kristuse nimel jõudu pühenduda inimestele, tänavatele, loodusele ja kogu maailmale.